

VALTIOVARAINMINISTERIÖ**Sodankylän kunnan lausunto suunnitellusta alueellisesta matkailijaverosta**

Sodankylän kunta pitää tärkeänä, että matkailun kehittämiseen liittyviä ohjauskeinoja tarkastellaan kokonaisvaltaisesti ja alueelliset erityispiirteet huomioiden. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kuntien elinvoimaan, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä paikallisyhteisöjen kestävyYTEEN. Suunniteltu matkailijavero on merkittävä ja periaatteellinen muutos matkailun rahoitusrakenteisiin ja sen vaikutuksia on syytä arvioida erityisen laaja-alaisesti ja huolellisesti.

Matkailun vientitulo Suomessa on 5,5 miljardia euroa (2024) ja se käsittää 14 % palveluviennistä ja on ainoa vientiala, joka maksaa arvonlisäveron Suomeen. Globaalissa ja EU:n sisäisessä kilpailussa Suomi kilpailee tällä hetkellä jo valmiiksi heikossa kustannuskilpailuasetelmassa, sillä Suomen matkailutoimiala on jo nyt Euroopan kiireimmin verotettu. Majoituksen arvonlisävero on EU:n toiseksi korkein ja ruuan arvonlisävero on EU:n kuudenneksi korkein. Viimeisimmät arvonlisäveronkorotukset, 10 % → 13,5 % ja 24 % → 25,5 % kohdistuivat erityisesti matkailuun (majoitukseen, kuljetukseen ja ohjelmapalveluihin).

Matkailijaveron keskeinen tavoite on kohdentaa osa matkailusta aiheutuvista kustannuksista suoraan matkailupalveluiden käyttäjille. Oikein suunniteltuna vero voisi tarjota lisäresurssin matkailun infrastruktuuriin, kuten reittien, taukopaikkojen, opasteiden, jätehuollon ja saavutettavuuden ylläpitoon ja kehittämiseen. Samalla se voisi lisätä kuntien mahdollisuuksia vastata sesonkiluonteisen matkailun aiheuttamaan kuormitukseen. Matkailijamaksu voisi myös parantaa matkailun hyväksyttävyyttä paikallistasolla, mikäli verotuotot kohdentuvat näkyvästi alueen kehittämiseen, josta hyötyvät myös paikalliset asukkaat.

Sodankylän kunnan näkökulmasta on olennaista, että mahdollinen vero tukee pitkäjänteistä kehittämistä, eikä ainoastaan korjaa lyhyen aikavälin kustannuksia ja se kohdennetaan lyhentämättömänä suoraan kunnille matkailualueiden infran ja toimintaympäristön kehittämiseen, eikä sitä tule ohjata valtiolle.

Samanaikaisesti matkailijaveroon liittyy merkittäviä riskejä, jotka voivat heikentää alueen kilpailukykyä, jos se nostaa kokonaiskustannuksia suhteessa kilpaileviin kohteisiin, niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Vaikutukset kohdistuvat eri tavoin pieniin ja keskisuiuriin yrityksiin, joilla on rajalliset hallinnolliset resurssit. Epäselvä tai raskas hallinnointimalli voi myös lisätä byrokratiaa ja kustannuksia ilman vastaavaa hyötyä alueelle. Matkailijaveron keräämisen tulee olla yksinkertaista ja läpinäkyvää, mahdollisimman kevyt yrityksille sekä tasapuolisesti koskettava kaikkia majoitusmuotoja,

niin rekisteröityjä kuin rekisteröimättömiä majoituksia. On olennaista, että keruuvastuu, raportointi ja valvonta eivät saa aiheuttaa kustannuksia tai riskejä yrityksille tai kunnalle.

Kunta pitää välttämättömänä, että ennen mahdollisia päätöksiä käydään laaja vuoropuhelu kuntien, matkailuyritysten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Vaikutusten arviointi tulee tehdä erityisesti Lapin matkailualueiden näkökulmasta, jossa arvioidaan veron vaikutukset alueiden erityispiirteet huomioiden. Matkailijaveron asettaminen tulee perustua tiedolla johtamiseen ja faktoihin, ei kokeiluihin, pilotointeihin tai arvailuihin. Veron valmistelu, toimenpiteet, järjestelmät ja vaikutusten arviointi tulee toteuttaa huolellisesti.

Mikäli perusteellisen arvioinnin jälkeen päädytään matkailuveron käyttöönottoon, veron käyttöönottoa ei tule missään nimessä kiirehtiä, vaan sille tulee varata riittävän pitkä valmistelu- ja siirtymäaika. Alustavasti arvioitu käyttöönotto tammikuussa 2027 tulee liian nopeasti, sillä matkanjärjestäkauppa tehdään useampi vuosi etukäteen, joten vuoden 2027 ja 2028 maksut ovat pois yritysten tulosta, eikä suinkaan matkailijoilta.

Eräs varteenotettava vaihtoehto olisi, että nykyisestä kannetusta arvonlisäverosta tuloutettaisiin kunnille osa matkailijaveron tapaan. Arvonlisäveron keruumalli on jo toimiva ja yleisesti hyväksytty käytäntö, joka ei kuormittaisi yrittäjiä enempää ja tämä olisi tasapuolinen kohtelu kaikkiin yritysmuotoihin liittyen, eikä vaarantaisi alueiden ja yritysten kilpailukykyä.

Mikäli matkailijaveroon päädytään, se tulee ottaa käyttöön kokonaisvaltaisesti kaikilla alueilla ja sen suuruuden tulee olla maltillinen, jotta se ei heikennä alueen kilpailukykyä. Sodankylän kunta korostaa, että matkailijavero tulee tulouttaa täysimääräisesti siihen kuntaan, jossa ne kertyvät ja varat korvamerkitään matkailuun ja alueen kestävyteen liittyviin käyttötarkoituksiin, kuten ulkoilu- ja retkeilyreitteihin ja -rakenteisiin, jätehuoltoon ja ympäristön hoitoon sekä saavutettavuuteen.

Matkailijaveron tulee toimia nimenomaan sijoituksena matkailun toimintaedellytyksiin, ei yleisenä veroluonteisena valtion tulona. Luottamus järjestelmään syntyy vain, jos yritykset ja matkailijat näkevät konkreettisesti, mihin varat käytetään ja miten ne parantavat Sodankylän matkailun laatua ja kilpailukykyä.